

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 2 | 5 | 3 | 7 | 4 |
|---|---|---|---|---|

Exam. Code : 

|   |   |   |   |
|---|---|---|---|
| 0 | 3 | 1 | 0 |
|---|---|---|---|

**Master of Arts [Economics] 4<sup>th</sup> Semester  
(2055)**

**ECONOMICS OF MONEY & BANKING (In all Mediums)**

**Paper : MAECO-403 & 404 Opt. (vii)**

**Time Allowed : Three Hours]**

**[Maximum Marks : 80**

**Note :—** Attempt FIVE questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting ONE question from each unit. Each short question in Question No. 1 carries 2 marks while each long question in Units I to IV carries 15 marks.

1. Attempt any TEN of the following in about 25-30 words each :
  - (1) Monetarist definition of money.
  - (2) Define High Powered Money.
  - (3) Main features of Friedman's theory of demand for money.
  - (4) Define credit multiplier.
  - (5) Autonomy of RBI.
  - (6) Structure of interest rates in India.

- (7) Targets of monetary policy.
- (8) Lags in the operation of monetary policy.
- (9) Define Transmission Mechanism.
- (10) Lender of last resort function of a central bank.
- (11) Role of mergers in Indian banking system.
- (12) Need for banking sector reforms in India.
- (13) Differentiate between NBFIs & commercial banks.
- (14) Advantages of Euro as a single currency in the European Union.
- (15) Define International Liquidity.

### UNIT-I

- 2. Explain Keynesian theory of demand for money.
- 3. Write notes on the following :
  - (a) Measures of money supply & liquidity in India.
  - (b) Empirical attempts to estimate the demand for money function.

### UNIT-II

- 4. Discuss the Liquidity Premium & Preferred Habitat theories of term structure of interest rates.
- 5. Explain in detail the debate on rules versus discretion in monetary economics.

### UNIT-III

6. Discuss the recent monetary policy of the Reserve Bank of India.
7. Outline the major developments in Commercial Banking in India in the post-reform period.

### UNIT-IV

8. What are NBFCs ? Discuss their types. Explain the regulation of NBFCs in India by the RBI.
9. Discuss the constituents of international money & capital markets.

#### (हिन्दी माध्यम)

**नोट :-** कुल पाँच प्रश्न हल कीजिये, जिसमें प्रश्न संख्या 1 शामिल है जो कि अनिवार्य है और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन कीजिये। प्रश्न संख्या 1 में प्रत्येक लघु प्रश्न 2 अंक का है जबकि यूनिट I से IV में प्रत्येक दीर्घ प्रश्न 15 अंक का है।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों का उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिये :

- (1) मुद्रा की मौद्रिक परिभाषा।
- (2) उच्च शक्ति वाली मुद्रा को परिभाषित कीजिये।
- (3) फ्रीडमैन के मुद्रा की माँग के सिद्धांत की मुख्य विशेषताएँ।
- (4) ऋण गुणक को परिभाषित कीजिये।
- (5) RBI की स्वायत्तता।

- (6) भारत में ब्याज दरों की संरचना।
- (7) मौद्रिक नीति के लक्ष्य।
- (8) मौद्रिक नीति के संचालन में देरी।
- (9) ट्रांसमिशन मैकेनिज्म को परिभाषित करें।
- (10) केंद्रीय बैंक का अंतिम उपाय ऋणदाता कार्य।
- (11) भारतीय बैंकिंग प्रणाली में विलय की भूमिका।
- (12) भारत में बैंकिंग क्षेत्र में सुधार की आवश्यकता।
- (13) NBFIs और वाणिज्यिक बैंकों के बीच अंतर करें।
- (14) यूरोपीय संघ में एकल मुद्रा के रूप में यूरो के लाभ।
- (15) अंतर्राष्ट्रीय तरलता को परिभाषित करें।

### यूनिट-I

2. मुद्रा की मांग के कीनेसियन सिद्धांत की व्याख्या करें।
3. निम्नलिखित पर नोट लिखें :
  - (a) भारत में मुद्रा आपूर्ति और तरलता के उपाय।
  - (b) मुद्रा की मांग के कार्य का अनुमान लगाने के अनुभवजन्य प्रयास।

### यूनिट-II

4. ब्याज दरों की अवधि संरचना के तरलता प्रीमियम और पसंदीदा आवास सिद्धांतों पर चर्चा करें।
5. मौद्रिक अर्थशास्त्र में नियम बनाम विवेक पर विवाद को विस्तार से समझाएँ।



### ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਮਾਫ਼ਿਕ ਨੀਤੀ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਬਾਦ ਦੀ ਅਵਧਿ ਮੇਂ ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਵਾਧਿਜਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁਖ ਵਿਕਾਸੀ ਕੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤੈਧਾਰ ਕਰੋ।

### ਯੂਨਿਟ-IV

8. NBFCs ਕਧਾ ਹੈਂ ? ਤਨਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। RBI ਫ਼ਾਰਾ ਭਾਰਤ ਮੇਂ NBFCs ਕੇ ਵਿਨਿਧਮਨ ਕੀ ਵਧਾਵਾ ਕਰੋ।
9. ਅੰਤਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਧ ਸੁਫ਼ਾ ਏਵਾਂ ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੇ ਘਟਕੀ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

### (ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

**ਨੋਟ :-** ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਯੂਨਿਟ I-IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੀਰਘ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰੋ :

- (1) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੁਦਰਾਵਾਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
- (2) ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (3) ਫ਼ਾਈਡਮੈਨ ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (4) ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (5) RBI ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ।
- (6) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ।
- (7) ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਟੀਚੇ।

- (8) ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਪਛੜਨਾ।
- (9) ਸੰਚਾਰ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (10) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਦਾਤਾ।
- (11) ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੇਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- (12) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ।
- (13) NBFIs ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
- (14) ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਮੁਦਰਾ ਵਜੋਂ ਯੂਰੋ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।
- (15) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਲਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

### ਯੂਨਿਟ-I

2. ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕੀਨੇਸੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
  - (a) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਰਾ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਤਰਲਤਾ ਦੇ ਮਾਪ।
  - (b) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ।

### ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਤਰਲਤਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਮੁਦਰਾ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਬਨਾਮ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ।

### ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਓ।

### ਯੂਨਿਟ-IV

8. NBFCs ਕੀ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। RBI ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ NBFCs ਦੇ ਵਿਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।